Květnové povstání

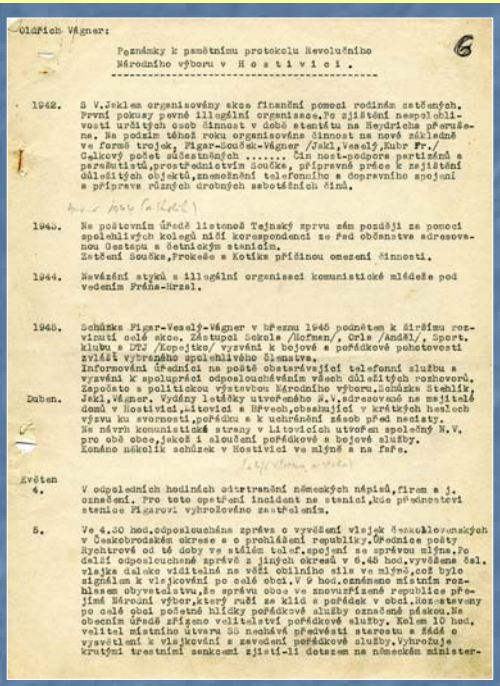

Oldřich Vágner:

Poznámky k pamětnímu protokolu Revolučního Národního výboru v H o s t i v i c i .

1942. S V.,celkem organisovány skce finanční pomoci rodinám zatčených. První pokusy pevné illegální organisace.Po zjištění nespolehlivosti určitých osob činnost v době stanětíhu na Heydricha přerušena. Na podzim téhož roku organisována činnost na nové základně ve formě trojek, Pšgar-Soušek-Vágner /Jekl,Vesalý,Kuhr Fr./ Celkový počet účastníků ..... Čin nost-podpora partizánů a pronásledovatelů,prostřednictvím Součka, přípravné práce k zajištění důležitých objektů,znemožnění telefonního a dopravního spojení a příprava různých drobných sabotážních činů.

1943. Na poštovním úřadě listonoš Tajnský zprvu sám později za pomoci spolehlivých kolegů nižší korespondenci ze řad občanstva adresovanou Gestapu a četnickým stanicím.
Zatčení Součka,Prokeše a Kotíka příčinou omezení činnosti.

1944. Navázání styků s illegální organisací komunistické mládeže pod vedením Prášе-Hrzal.

1945. Schůzka Pšgar-Veselý-Vágner v březnu 1945 podnětem k širšímu rozvinutí celé akce. Zástupci Sokola /Hofman/, Orla /Anděl/, Sport. klubu a DTJ /Kopejtko/ vyzváni k bojové a pořádkové pohotovosti zvlášť vybraného spolehlivého členstva.
Informování úředníci na poště obstarávající telefonní službu a vyzváni K spolupráci odposlouchávním všech důležitých rozhovorů. Zapojeno s politickou výstavbou Národního výboru.Schůzka Stehlík, Jekl,Vágner. Vydány letáčky utvořeného N.V.zdrcovací na mužstvo domů v Hostivici,,litovici a Břvech,obsahující v krátkých heslech výzvu ku svornosti,pořádku a k uchránění zásob před nacisty.
Na návrh komunistické strany v Litovicích utvořen společný N.V. pro obě obce,jakož i sloučení pořádkové a bojové služby.
Konáno několik schůzek v Hostivici va mlýně a na faře.

Květen
4. V odpoledních hodinách odstraněním německých nápisů,firem a j. označení. Pro toto opatření incident na stanici,kde přednostavení stanice Pšgarovi vyhrožováno zastřelením.

5. Ve 4.30 hod.odposlouchána zpráva o vyvěšení vlajek československých v Českobrodském okrese a o prohlášení republiky.Obvodnice pošty Rychnovské od té doby ve stálém telef.spojení se správou mlýna.Po delší odposlouchané zprávě z jiných okresů v 6.45 hod.vyvěšena čsl. vlajka daleko viditelná na věži obilního sila ve mlýně,což bylo signálem k vlajkování po celé obci.V 9 hod.oznámeno místním rozhlasem obyvatelstvu,že správu obce ve znovuzřízené republice přejímá Národní výbor,který ruší za klid a pořádek v obci.Hospodářství po celé obci početné hlídky pořádkové služby označené páskou.Na obecním úřadě zřízeno velitelství pořádkové služby. Kolem 10 hod. velitel místního útvaru SS nechává předvésti starostu a žádá o vysvětlení k vlajkování a zavedení pořádkové služby.Vyhrožuje krutými trestními sankcemi zjistí-li dotazem na německém ministerstvu,že jedná se o české povstání.Ve 14 hod.jest starosta /předseda správní komise/ opět volán ku vysvětlení incidentu při němž byli postřeleni 4 dobrovolníci z Chomic spěchající sutem na pomoc bojující Prze.Znovu vyhrožováno vypálením celé obce bude-li použeno,kdyby v obvodu stanice,střelné zbraně.Nařízeno rozpuštění pořádkové služby,vyklizení ulic obyvatelstvem a uzavření hodiny nepřízna na 20 hod. Odpoledne vylepeny první vyhlášky šel. okresního úřadu podepsané novým hejtmanem Dr.Tomášem.Text oznámen obyvatelstvu místním rozhlasem. Na základě této vyhlášky zrušen společný N.V.pro obě obce a povolání členové N.V.ustanoveného již v illegalitě.

6. V ranních hodinách odchod německé posádky z obce.Na dřívějších stanovištích zanechány v nepořádku součástky výzbroje a výstroje. K zajištění těchto postaveny stráže.Linky polní telefony,které umožnili zřízení telefonní centrály na Obecním úřadě a silně světlušící pozorovací sperát,který umístěn na věži kostela s pozorovacím hlídkou. obcí
Pozorovatelně uvolnění krásně německé armády.Jednotlivci procházející doženují ze podpory při útěku z armády. Tak zajištěno osobní auto se zavazadly a výzbrojí vojáka,který se vzdal.
V pozdních odpoledních hodinách nový útvar SS obklíčuje nepředvídaně obecní úřad. Po provedení tohoto zajišťovacího opatření přichází do kanceláře velitel se zbraní v ruce upozorňuje na známky českého povstání,žádá vysvětlení o přítomnosti členů N.V. a opět vyhrožuje.Nařizuje okamžitý rozchod N.V. s upozorněním,že kdo bude z obvodu obce vzdálen po 20 hodině ulici bude zastřelen.K odchodu posledních členů N.V.z obce.úřadu došlo až k 9 hod.,sníž by byly pozorovány hlídky SS v ulicích. Obyvatelstvo vše upozorněno rozhlasem na uzavření hodinu.

7./5. Na farním úřadě zřízeno vojenské velitelství.Rozhlasem vyzváni všichni zbraněschopní muži k soustředění do dvora státních statků. V, škole zřízena nemocniční ošetřovna pod vedením místního lékaře MUDra Houby a na návštěvě zde dlícího chirurga klečenské nemocnice. N.V.doručena zpráva o blížící se armádě generála Vlasova,a o potřebě přísunu sanice s sálem pro tyto oddíly.K tomto účelům vypravený lihnel 4 nákladní auta,která ochotně dala k dispozici mlékárna, mlýn a fy.Zicha.Kolem 11 hod.počátek vlastní bojové akce obyvatelstva,když oddíly Vlasovců pronikl obcí směrem na letiště. Zpravidla dobrovolníků ze řad obyvatelstva Tuchomyn,Štejnera a Veselého.
Němec Schmidt z Litovic,který byl nařízen ze signalisování zprávy o pohybu Vlasovových oddílů,zebrán při předvádění na četnickou stanici,v sousedním pelbou německého letadla.
Velitel sanitního parku ve zbrojnici žádá telefonicky o ochranu, neboť jeho stráže utekly k oddílům SS na letiště a oznamuje,že je ochoten správu předati do našich rukou.Zajištění provedeno voj. velitelstvím.
Od 11hod.obec ostřelována sš do večerních hodin pelubními zbraněmi, protiletadlovými zbraněmi a [illegible] dělestřelectvem. Na těch místech hlášeny požáry z nichž na Ovčíně svépomocí obyvatelstva uhašen v zárodku,dům p.Kolhouse zachráněn z větší části.[illegible] Požár továrny fy.Zadák nebyla možno zdolávati pro soustředěnou pelbu. Ne obytných budovách způsobany v celé obci značné škody.Z veřejných budov poškozeny:Obecní úřad s četnickou

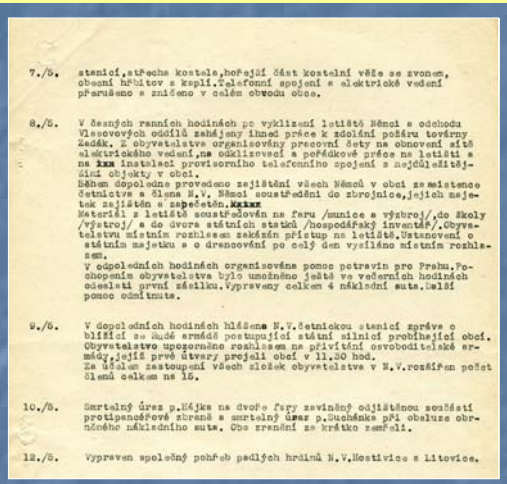

7./5. stanicí,střecha kostela,horější část kostelní věže se zvonem, obecní hřbitov z kapli.Telefonní spojení s elektrické vedení přerušeno a zničeno v celém obvodu obce.

8./5. V časných ranních hodinách po vyklizení letiště Němci a odchodu Vlasovových oddílů zahájeny ihned práce k zdolání požáru továrny Zadák. K obyvatelstvu organisovány pracovní čety na obnovení sítě elektrického vedení,na odklizovací a pořádkové práce na letišti a na [illegible] instalaci provisorního telefonního spojení s nejdůležitějšími objekty v obci.
Během dopoledne provedeno zajištění všech Němců v obci ze místence četnictva a člena N.V. Němci soustředění do zbrojnice,jejich majetek zajištěn a zapečetěn.[illegible]
Materiál z letiště soustřeďován na faru /munice a výzbroj/,do školy /výstroj/ a do dvora státních statků /hospodářský inventář/.Obyvatelstvu místním rozhlasem zakázán přístup na letiště.Ustanovení o státním majetku a o drancování po celý den vysílána místním rozhlasem.
V odpoledních hodinách organisována pomoc potravin pro Prahu.Pochopením obyvatelstva bylo umožněno ještě ve večerních hodinách odeslati první zásilku.Vypraveny celkem 4 nákladní auta.Další pomoc odmítnuta.

9./5. V dopoledních hodinách hlášeno N.V.četnickou stanicí zprávu o blížící se Rudé armádě postupující státní silnicí probíhající obcí. Obyvatelstvo upozorněno rozhlasem na přivítání osvobozitelské armády,jejíž prvé útvary projeli obcí v 11.30 hod.
Za účelem zastoupení všech složek obyvatelstva v N.V.rozšířen počet členů celkem na 16.

10./5. Smrtelný úraz p.Hájka na dvoře fary zaviněný odjištěnou součástí protipancéřové zbraně a smrtelný úraz p.Duchánka při obsluze obranného nákladního auta. Obě zranění ze krátko zemřeli.

12./5. Vypraven společný pohřeb padlých hrdinů N.V.Hostivice a Litovice.

Svůj pohled na průběh květnových událostí sepsal i předseda správní komise a člen ilegálního národního výboru Oldřich Vágner

Jakousi znělkou pražského povstání se stala skladba Lví silou hostivického učitele Františka Josefa Pelze. Jeho pamětní deska byla za války ukryta a znovu odhalena až 9. května 1969

Někteří občané, hlavně členové Sokola, se vydali do Prahy vítat prezidenta Edvarda Beneše

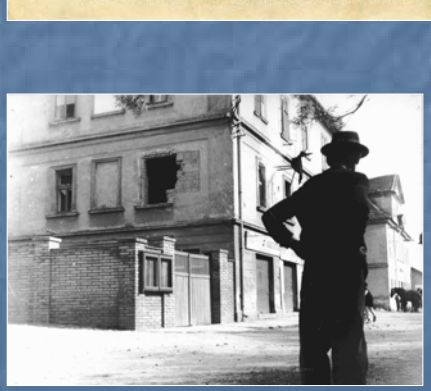

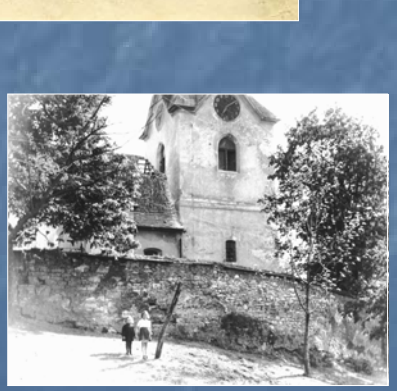

V posledních dnech války byla Hostivice ostřelována německými jednotkami při bojích o ruzyňské letiště. Vyhořela Zadákova továrna na podlahové krytiny, protože hasiči nemohli kvůli palbě objekt hasit. Kostel měl poškozenou střechu a budova obecního úřadu musela být po válce zrekonstruována. Zasaženo bylo i několik rodinných domů.

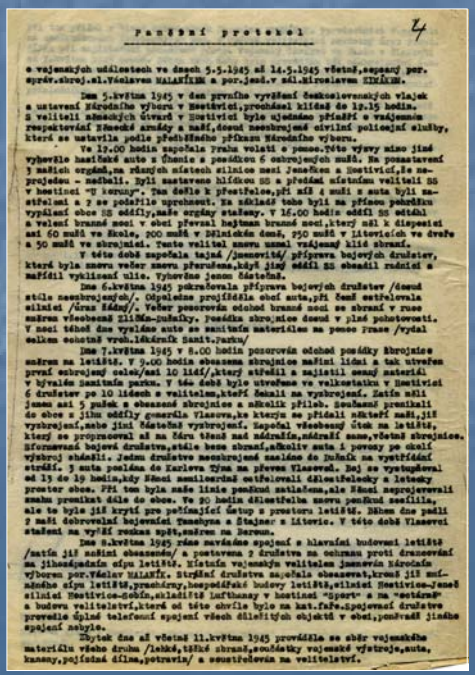

Pamětní protokol

o vojenských událostech ve dnech 5.5.1945 až 14.5.1945 včetně,sepsaný por. správ.sbroj.el.Václavem MALANÍKEM a por.jezd.v zál.Miroslavem ZIMÁKEM.

Dne 5.května 1945 v den prvního vyvěšení československých vlajek a ustavení předsedy výboru v Hostivici,prováděl hlídání do 19.15 hodin. S velitelů německých útvarů v Hostivici bylo ujednáno přísné a vzájemném respektování Německé armády a naší,dosud neozbrojené civilní policejní služby, která se ustavila podle předběžného příkazu Národního výboru.
Ve 17.00 hodin zapojila Praha volání o pomoc.Této výzvy mimo jiné vyhověl lazitské auto z Chomutova s posádkou 6 ostrojených mužů. Na poměrných místech silnice mezi Jenečkem a Hostivicí,že nepojedou - nadbalí. Byli zastaveno hlídkou SS a předáni místnímu velitelí SS v hostinci "U kovaře". Tam došlo k přestřelce,při níž 4 muži z auta byli zajištěni a 2 se pokládlo upozornění. Na základě toho byli na příkaz pokračování vypálení obce SS oddíly,naše orgány staženy. V 16.00 hodin oddíl SS odtáhl a velení branné moci v obci převzal hejtman branné moci,který měl k dispozici asi 60 mužů ve Škole, 200 mužů v Záhlinické domě, 250 mužů v Litovicích ve dvoře a 50 mužů ve zbrojnici. Tento velitel znovu uznal vyklizení ulic.
V této době započata tajná /jasnovitá/ příprava bojových družstev, která byla znovu večer znovu přerušena,když jiný oddíl SS obsadil rodnici a naříděl vyklizení ulic. Vyhověno jenom částečně.
Dne 6.května 1945 pokračována příprava bojových družstev /dosud stále neozbrojených/. Odpoledne projížděla obcí auta,při čemž ostřelována silnice /úraz žádný/. Večer pozorován odchod branné moci ze obsazení v ruce sněm všeobecně zlidněn-puškám. Posádka zbrojnice dosud v plné pohotovosti. V noci téhož dne vyvážena auta se zásobním materiálem na pomoc Praze /vydal celkem ochotně vrch.lékárník Sanit.parku/
Dne 7.května 1945 v 8.00 hodin pozorován odchod posádky zbrojnice směrem na letiště. V 9.00 hodin obsazena zbrojnice mužstvu lidní a tak utvořen první ozbrojený celek/asi 10 lidí/,který střežil a zajistil cenný materiál. V bývalém Sanitním parku. V 10.00 hodin bylo utvořeno ve velkostatku v Hostivici 6 družstev po 10 lidech o velitelem,kteří čekali na vyzbrojení. Zatím měli jsme asi 5 pušek z obsazené zbrojnice a několik příleb. Současně pronikali do obce z jihu oddíly generála Vlasova,ke kterým se přidali některí muži,již ozbrojení,nebo jimi disponovali vyzbrojení. Zapojili všechnou čest na letišti, který se propracoval až na žáru těsně nad nádražím,nádraží samo,včetně zbrojnice. Sformovaná bojová družstva,stále beze zbraní,několiv auta i povozy po okolí výzbroj shánějí. Jedno družstvo neozbrojené zaslána do Jenče na vystřídání střídí. 3 muži posláno do Karlova Týna na přesun Vlasovců. Boj se vystupňoval od 13 do 19 hodin,kdy Němci zaniklo ostřelovali důležitelecky a letecky prostor obce. Při tom byla naše linie pomalu zatlačena,ale Němci neprojevovali snahu proniknat dále do obce. Ve 20 hodin důležitelba znovu pomalu zesílila, ale to byla již krytí pro počínající ústup z prostoru letiště. Během dne padli 2 naši dobrovolní bojovníci Tuschyna a Štajner z Litvic. V této době Vlasovci ustálení na výšší rovině spět,sněmen na Davon.
Dne 8.května 1945 ráno zavázáno spojení s hlavními budovami letiště /zatím již zaříní obsazeny/ a postavena z družstva na ochranu proti drancování na jihozápadním cípu letiště. Místním velitelem jmenován Národním výborem por.Václav MALANÍK. Strážní družstva zajišťala obsazení,kromě již zmíněného cípu letiště,prachárny,hospodářské budovy letiště,silnici Hostivice-Jeneč silnici Hostivice-Dobře,skladiště letadel v hostinci "Sport" a na "rohlíčku" a budovu velitelství,která od této chvíle bylo na kat.fař.Spojovací družstvo provedlo úplné telefonní spojení všech důležitých objektů v obci,používání jiného spojení zabylo.
Zbytek dne až včetně 11.května 1945 provádělo se sběr vojenského materiálu všeho druhu /lehké,těžké zbraně,součástky vojenské výstroje,auta, kasny,pojízdná dílna,potravin/ a soustřeďování na velitelství.

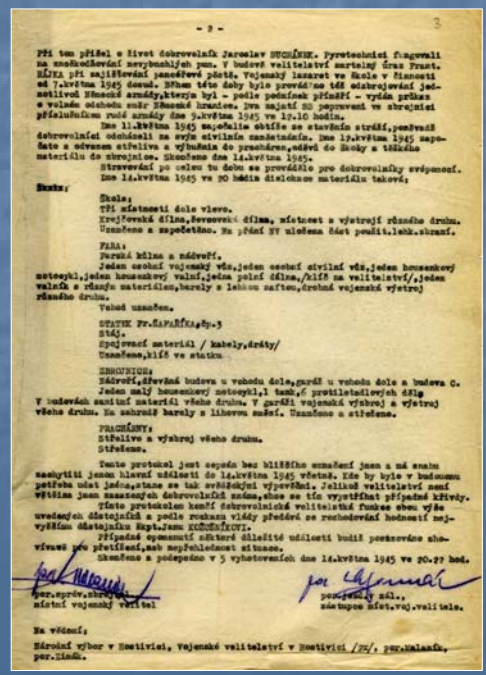

- 2 -

Při tom přišel o život dobrovolník Jaroslav DUCHÁČEK. Pyrotechnici fungovali na znalostí nevybuchlých min. V budově velitelství zřízený úraz Prast. Ještě při zajišťování jasného počtu. Vojenský lazaret ve škole v Hostivici od 7.května 1945 dosud. Během této doby bylo provádě no též odzbrojování jednotlivců Německé armády,kterým byl - podle podmínek příměří - vydán průkaz o volném odchodu svůj Německé hranice. Pro zajetí SS popsnesl se zbrojnice předsálubním ruské armády dne 9.května 1945 ve 19.10 hodin.
Dne 11.května 1945 započelo ihříže se stavěním stráží,posílání dobrovolníci odcházeli na svým civilním zaměstnáním. Dne 13.května 1945 započato s odvozem střeliva a výbušnin do prostředí,nádraží do Zbraslavi materiálu do zbrojnice. Skončeno dne 14.května 1945.
Stravování po celou tu dobu se provádělo pro dobrovolníky svépomocí. Dne 14.května 1945 ve 20 hodin dielekase materiálu takové;

Škola;
Tři místnosti dole vlevo.
Krejčovské dílna,Ševcovské dílna, místnost s výstrojí různého druhu. Vyměřeno a zapečetěno. Na příní SV uložena část použit.lehk.zbraní.

FARA:
Farská kůlna a nádvoří.
Jedno osobní vojenský vůz,jeden osobní civilní vůz,jeden houseníkový motocykl,jeden houseníkový valní,jedna polní dílna,/klíč na velitelství/,jeden valník s různým materiálem,barely s lehkou naftou,druhá vojenská výstroj různého druhu.
Tohoš usnesen.

STATNÍ Pr.ŘAPÁČKA,čp.3
Stáj.
Spojovací materiál / kabely,dráty/
Truhlárna,klíč ve statku

ZBROJNICE:
Zádvoří,dřevěná budova u vchodu dole,garáž u vchodu dole a budova č.
Jeden malý houseníkový motocykl,1 tank,6 protiletadlových dělo
V budovách sanitní materiál všeho druhu. V garáži vojenská výstroj a výstroj všeho druhu. Na zahradě barely s lihovou směsí. Vyměřeno a zapečetěno.

PRACHÁRNY:
Střelivo a výbušný všeho druhu.
Střeženo.

Tento protokol jest sepsán bez bližšího označení jsem a má snahu nezkrytí jsem hlavní události do 14.května 1945 včetně. Kde by byla v budoucnu potřeba učat jsem,stane se tak svědečkyní výpovědní. Jelikož velitelství není výčtem jsem zaznamenán dobrovolních zmíněn,chce se tím vyjadřovat případné křivdy.
Tímto protokolem končí dobrovolnické velitelství funkce obou výše uvedených účastníků a podle rozkazu vlády předává se rozhodování hodnotí nejvyšším účastníkům Kapt.Jana KUCHAŘÍKOVÝ.
Případné zamezení některé důležité události budiž poučováno shovívavě jeho přečtíšení,neb nepřehledností situace.
Skončeno a podepsáno v 5 vyhotoveních dne 14.května 1945 ve 20.27 hod.

por.správ.sbroj.el. Malaník
místní vojenský velitel

por. Zimák
pomocný zál.
náčelník štáb.voj.velitele.

Na vědomí;
Národní výbor v Hostivici, Vojenské velitelství v Hostivici /2x/, por.Malaník, por.Zimák.

Pamětní protokol členů místního vojenského velitelství Václava Malaníka a Miroslava Zimáka zachycuje průběh osvobození pohledem vojáků